

Studia Generalia 2009

TAITEIDEN KOHTAAMINEN

Helsingin yliopisto 26.2.2009, Porthania (Yliopistonkatu 3), klo 17.00–19.00

TAITEIDENVÄLISYYS

Professori Peter von Bagh

Taiteiden kaunein synteesi: elokuva

Minkään muun taiteen alkukohta ei ole sillä tapaa silmiemme edessä kuin elokuvan – nuorimman niistä, ja kaikkien muiden eräänlaisen synteessin, kuten monet elokuvaohjaajat, tunnetuimmin Sergei Eisenstein, ovat artikuloineet. Kun kudelma on yhteinen, erillisyyks ja erilaisuuden siunaus on sitä suurempi: kun eri taiteet kohtaavat elokuvan, tulos ei ole yksinkertainen aritmeettinen summa vaan jotain arvaamatonta, rikasta aivan erityisellä tasolla.

Luento sisältää tästä syystä esimerkkejä musiikin, maalaustaiteen, teatterin kohtaamisista ja töistä joissa osapuolena on ollut näiden taiteiden visionäärimpiä tekijöitä – tuntuu kuin itse kutakin heistä elokuva olisi jossain vaiheessa askarruttanut hyvin syvällisellä tasolla. Juuri elokuvan asema taiteiden synteessinä on siten paradoksaalisesti myös elokuvan puhtaan itsellisyyden yksi peruskivi. Jäljittely, kuvittaminen, toisten taiteiden simulaatio on aina kohtalokasta, tärkeää sen sijaan niistä tietäminen ja niiden ominaisuuksien kantaminen sisäisessä elämässä. Muut taiteet kerrostuvat ja limittyvät parhaimmillaan näkymättömästi elokuvan sisässä. Silloin ne eivät ole painolasti vaan inspiraatio, tuloksena teatterimies Ingmar Bergmanin jaloa elokuvaa, kirjailija André Malrauxin dokumentin jännitteistä voimansa lataava elokuvaversio romaanistaan L'Espoir, maalari Maurice Pialatin omaperäistä, raadollista alaviitettä ranskalaisen naturalismin historiaan, puhtaan elokuvan keinoin, Bertolt Brechtin vaikutuksen ja työpanoksen inspiroima elokuva Kuhle Wampe joka ei muistuta lainkaan Brechtin kuuluisaa teatterityyliä – yksi avain tämäkin. Ja Hollywood samalla asialla: Vincente Minnelli luomassa MGM-Pariisia ranskalaisten maalarien tyylin kautta.

Vaikutteiden moneudesta on usein syntynyt puhtainta, alkuperäisintä tietämäämme elokuvaa. Mikä asia todistaisi moni- ja poikkitaiteellisuuden sytyttävän vaikutuksen vakuuttavammin?

Suora lähetys ja videotallenteet internetissä, osoitteessa <http://video.helsinki.fi/studia/>.
Luentojen lyhennelmät ja luentosarjan ohjelma löytyy osoitteesta www.helsinki.fi/vst.
Luentosarjan luennot julkaistaan kirjana Vapaan sivistystyön toimikunnan julkaisusarjassa.
Tilaukset: (09) 191 58063 (toimisto), vst@helsinki.fi tai www-sivuilla www.helsinki.fi/vst.